

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 25 maja 2016 roku (znak: ENS/25/021117218), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 11 kwietnia 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił S. K. prawa do wcześniejszej emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udowodnił wymaganego, co najmniej 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze. Zakład Ubezpieczeń Społecznych przyjął za udokumentowany ogólny staż ubezpieczeniowy wnioskodawcy na dzień 1 stycznia 1999 roku w wymiarze 25, w tym: 19 lat, 7 miesięcy i 2 dni okresów składkowych, 1 miesiąc i 1 dzień okresów nieskładkowych oraz 8 lat, 3 miesiąca i 21 dni okresów uzupełniających. Organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy do zatrudnienia w szczególnych warunkach okresu jego pracy w Odlewni (...) S.A. w K. od dnia 1 stycznia 1978 roku do dnia 30 marca 1992 r. wskazując, że wnioskodawca nie przedstawił świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych, a na podstawie przedłożonej dokumentacji zastępczej z archiwum brak jest możliwości przyporządkowania stanowiska pracy wnioskodawcy do rodzaju prac określonych w wykazach A i B, stanowiących załącznik do rozporządzenia resortowego obowiązującego w ww. zakładzie pracy.

/decyzja k. 52-52 odwrót akt ZUS/

W dniu 16 czerwca 2016 roku (data wpływu do Sądu) S. K. złożył odwołanie od powyższej decyzji, uznając ją za krzywdzącą. W uzasadnieniu wskazano, że w okresie zatrudnienia w Odlewni (...) S.A. w K. na wszystkich stanowiskach pracy, na których był zatrudniony, stale i w pełnym wymiarze czasu pracy wykonywał pracę w warunkach szkodliwych polegającą na obróbce odlewów metalowych i żeliwnych, za co przez cały okres zatrudnienia otrzymywał dodatek. Skarżący wniósł o zmianę zaskarżonej decyzji poprzez przyznanie mu prawa do emerytury.

/odwołanie k. 2 – 3/

W odpowiedzi na odwołanie Zakład Ubezpieczeń Społecznych wniósł o jego oddalenie, podnosząc argumentację zawartą w uzasadnieniu zaskarżonej decyzji.

/odpowiedź na odwołanie k. 4/

Na rozprawie w dniu 14 lutego 2017 roku, poprzedzającej bezpośrednio wydanie wyroku, wnioskodawca poparł odwołanie, natomiast pełnomocnik organu rentowego wniósł o jego oddalenie.

/stanowisko stron – e protokół z rozprawy z 14.02.2017 r., czas nagrania: 00:00:45 – 00:01:05 - płyta CD k. 130/

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Wnioskodawca S. K. urodził się w dniu (...).

/bezsporne/ nadto wniosek – k. 1-4 akt ZUS/

W dniu 29 lutego 2016 roku S. K. złożył wniosek o emeryturę, nie będąc członkiem otwartego funduszu emerytalnego.

/bezsporne, nadto wniosek – k. 1-4 plik III akt ZUS/

Decyzją z dnia 31 marca 2016 roku (znak: ENS/25/021117218), po rozpatrzeniu wniosku z dnia 29 lutego 2016 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych I Oddział w Ł. odmówił S. K. prawa do wcześniejszej emerytury. W uzasadnieniu decyzji organ rentowy wskazał, iż wnioskodawca na dzień 1 stycznia 1999 roku nie udowodnił wymaganego, co najmniej 15-letniego okresu zatrudnienia w szczególnych warunkach lub szczególnym charakterze oraz nie udowodnił okresu składkowego i nieskładkowego wynoszącego 25 lat dla mężczyzn.

/decyzja k. 30-30 odwrót akt ZUS/

Wnioskodawca nie wniósł odwołania od powyższej decyzji.

/bezsporne/

W dniu 11 kwietnia 2016 r. S. K. złożył wniosek o ponowne rozpatrzenie prawa do emerytury, z uwzględnieniem pracy wykonywanej przez niego w gospodarstwie rolnym rodziców.

/wniosek – k. 31 akt ZUS/

Wnioskodawca udokumentował 25 lat ogólnego stażu pracy, w tym: 19 lat, 7 miesięcy i 2 dni okresów składkowych, 1 miesiąc i 1 dzień okresów nieskładkowych oraz 8 lat, 3 miesiąca i 21 dni okresów uzupełniających. Organ rentowy nie zaliczył wnioskodawcy do zatrudnienia w szczególnych warunkach okresu jego pracy w Odlewni (...) S.A. w K. od dnia 1 stycznia 1978 roku do dnia 30 marca 1992 r.

/bezsporne/

Od 12 lipca 1972 r. do 20 października 1973 r. (1 rok, 3 miesiące i 8 dni) S. K. był zatrudniony w Zakładach (...) w Ż. w pełnym wymiarze czasu pracy na stanowisku ślusarz narzędziowy.

/świadczenie pracy – k. 8-9 akt ZUS/

Od 6 listopada 1975 r. do 30 marca 1992 r. (16 lat, 4 miesiące i 24 dni) S. K. był zatrudniony w pełnym wymiarze czasu pracy w Odlewni (...) S.A. w K..

/świadczenie pracy – k. 10 akt ZUS/

W ramach tego zatrudnienia od 6 listopada 1975 r. wnioskodawca wykonywał pracę na stanowisku ślusarza.

/poświadczona za zgodność z oryginałem kopia umowy o pracę z 06.11.1975 r. – k. 124/

Od lipca 1980 r. wnioskodawcy powierzono stanowisko ślusarza remontowego.

/poświadczona za zgodność z oryginałem kopia angażu z 01.07.1980 r. – k. 92/

Od 1 sierpnia 1982 r. wnioskodawca wykonywał pracę na stanowisku ślusarz utrzymania ruchu.

/poświadczona za zgodność z oryginałem kopia wniosku o podwyższenie kategorii osobistych zaszerogowania z 15.09.1983 – k. 89/

Od dnia 1 lutego 1985 r. wnioskodawcy powierzono obowiązki brygadzysty.

/poświadczona za zgodność z oryginałem kopia angażu z 31.01.1985 r. – k. 108/

W ramach zatrudnienia na ww. stanowiskach wnioskodawca pracował w tym samym dziale, tj. dziale utrzymania ruchu i wykonywał te same prace.

/zeznania świadka A. D. (1) – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:50:45 – 01:01:37, płyta CD – k. 35; zeznania świadka M. O. – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:31:32 – 00:50:44, płyta CD – k. 35; zeznania wnioskodawcy – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:01:32 – 00:27:47 i 01:03:20 – 01:03:48, płyta CD – k. 35/

Zmiana nazwy stanowiska pracy wnioskodawcy w angażach służyła dostosowaniu do zmieniającej się nomenklatury oraz podwyższeniu wynagrodzenia wnioskodawcy.

/poświadczona za zgodność z oryginałem kopia kartoteki przebiegu zatrudnienia wnioskodawcy – k. 73 – 75 odwrót; zeznania świadka M. O. – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:31:32 – 00:50:44, płyta CD – k. 35; zeznania wnioskodawcy – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:01:32 – 00:27:47 i 01:03:20 – 01:03:48, płyta CD – k. 35/

Do obowiązków wnioskodawcy na ww. stanowiskach należało dokonywanie bieżących napraw maszyn i urządzeń technicznych do produkcji odlewów żeliwnych. W brygadzie, w której pracował wnioskodawca na jednej zmianie było zatrudnionych 15 pracowników. Awary zdarzały się w każdym tygodniu.

/zeznania świadka M. O. – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:31:32 – 00:50:44, płyta CD – k. 35; zeznania wnioskodawcy – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:01:32 – 00:27:47 i 01:03:20 – 01:03:48, płyta CD – k. 35/

Napraw tych wnioskodawca dokonywał bezpośrednio na hali produkcyjnej, gdzie znajdowały się czynne (poza wyłączonymi do remontu) piece do wytopu żeliwa, pompy i wentylatory. Na hali produkcyjnej panowało zapylenie (pył węglowy), hałas i wysoka temperatura (dochodząca u góry nawet do 60 °C). Na hali produkcyjnej wydzielony był warsztat podręczny, w którym przechowywane były narzędzia. Drzwi do tego warsztatu były zamykane, jednak wewnątrz panowały warunki takie, jak na hali.

/zeznania świadka A. D. (1) – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:50:45 – 01:01:37, płyta CD – k. 35; zeznania wnioskodawcy – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:01:32 – 00:27:47 i 01:03:20 – 01:03:48, płyta CD – k. 35/

W warsztacie wnioskodawca przebywał tylko w czasie przerwy śniadaniowej oraz przygotowując raport, co zajmowało ok. pół godziny. Większość czasu wnioskodawca spędzał na hali produkcyjnej.

/zeznania świadka M. O. – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:31:32 – 00:50:44, płyta CD – k. 35; /zeznania wnioskodawcy – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:01:32 – 00:27:47 i 01:03:20 – 01:03:48, płyta CD – k. 35/

Od dnia 1 czerwca 1988 r. wnioskodawcy powierzono stanowisko mistrza Oddziału Remontowego i przyznano wynagrodzenie zasadnicze kategorii 18D, tj. 26.500 zł miesięcznie plus dodatek funkcyjny w wysokości 5.400 zł miesięcznie.

/poświadczona za zgodność z oryginałem kopia angażu z 23.06.1988 r. – k. 123/

W ramach zatrudnienia na tym stanowisku wnioskodawca w dalszym ciągu pracował na hali produkcyjnej, a dodatkowo nadzorował pracę 15 podległych mu pracowników – sprawdzał czy naprawa została przeprowadzona prawidłowo, czy można było uruchomić maszynę po naprawie, sprawdzał też na bieżąco pracę podległych mu pracowników, doradzał im.

/zeznania świadka A. D. (1) – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:50:45 – 01:01:37, płyta CD – k. 35; zeznania świadka M. O. – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:31:32 – 00:50:44, płyta CD – k. 35; zeznania wnioskodawcy – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:01:32 – 00:27:47 i 01:03:20 – 01:03:48, płyta CD – k. 35/

Dodatkowo na wnioskodawcy spoczywały obowiązki sprawozdawcze polegające na codziennym sporządzaniu raportów.

/zeznania świadka M. O. – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:31:32 – 00:50:44, płyta CD – k. 35; zeznania wnioskodawcy – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:01:32 – 00:27:47 i 01:03:20 – 01:03:48, płyta CD – k. 35/

Wnioskodawca oraz pozostali pracownicy działu utrzymania ruchu otrzymywali dodatek do wynagrodzenia z tytułu wykonywania prac w warunkach szkodliwych.

/poświadczona za zgodność z oryginałem kopia kartoteki wynagrodzeń wnioskodawcy – k. 62 – 72; zeznania świadka A. D. (1) – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:50:45 – 01:01:37, płyta CD – k. 35; zeznania wnioskodawcy – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:01:32 – 00:27:47 i 01:03:20 – 01:03:48, płyta CD – k. 35/

Współpracownik wnioskodawcy z okresu zatrudnienia w Odlewni (...) S.A. w K. – świadek A. D. (2) otrzymał od pracodawcy świadectwo wykonywania prac w warunkach szczególnych przy remontach i konserwacji urządzeń produkcyjnych na wydziale odlewni na stanowisku remontowy, ślusarz utrzymania ruchu, ślusarz-spawacz utrzymania ruchu.

/poświadczona za zgodność z oryginałem kopia świadectwa wykonywania prac w warunkach szczególnych – k. 23/

Również świadek M. O. otrzymał od pracodawcy świadectwo wykonywania prac w warunkach szczególnych.

/zeznania świadka A. D. (1) – e-protokół z rozprawy z 06.10.2016 r., czas nagrania:00:50:45 – 01:01:37, płyta CD – k. 35/

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie dokumentacji osobowej i płacowej ze spornego okresu pracy wnioskodawcy w Odlewni (...) S.A. w K., jak i osobowych źródeł dowodowych w postaci zeznań wnioskodawcy oraz świadków A. D. (1) i M. O., pracujących z wnioskodawcą w spornym okresie zatrudnienia, a zatem posiadających wiedzę odnośnie charakteru zatrudnienia wnioskodawcy i rodzaju wykonywanych przez niego czynności. Dodatkowo świadek M. O. przez cały sporny okres był przełożonym wnioskodawcy; ma zatem pełną wiedzę na temat zakresu obowiązków odwołującego w spornym okresie, warunków wykonywania przez niego pracy, a także przyczyn zmiany w okresie zatrudnienia (przed objęciem stanowiska mistrza) nazewnictwa stanowiska pracy wnioskodawcy. Zgromadzonym dowodom Sąd w całości dał wiarę. Zeznania świadków – osób obcych wobec wnioskodawcy i niezainteresowanych bezpośrednio rozstrzygnięciem sprawy na korzyść którejkolwiek ze stron, a jednocześnie pracowników tego samego zakładu pracy i w tym samym czasie, co wnioskodawca, w ocenie Sądu nie budzą wątpliwości przy ocenie ich wiarygodności. Nie są one wewnętrznie sprzeczne, ani sprzeczne z zeznaniami wnioskodawcy, czy też z treścią załączonych do akt sprawy dokumentów; przeciwnie – są spójne, jasne, logiczne, kompletne i korespondują z pozostałym materiałem dowodowym. Również zgromadzonym w toku postępowania dowodowym dokumentom Sąd przyznał w pełni walor wiarygodności uznając, że mogą one stanowić podstawę ustaleń faktycznych w przedmiotowej sprawie. Ich prawdziwość i rzetelność nie była kwestionowana przez żadną ze stron postępowania, zaś Sąd nie znalazł podstaw do podważenia ich wiarygodności z urzędu. Z uwagi na niesporność ustalonego stanu faktycznego sprawy Sąd uznał ww. materiał dowodowy, wskazujący rodzaj obowiązków i czynności zawodowych wykonywanych przez S. K. w latach 1975 - 1992 r. w ramach zatrudnienia w Odlewni (...) S.A. w K., za wystarczający do rozstrzygnięcia przedmiotowej sprawy.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Odwołanie zasługuje na uwzględnienie i jako takie skutkuje zmianą zaskarżonej decyzji.

Zgodnie z treścią art. 184 ust.1 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz.U. z 2016 roku, poz.887 – j.t. ze zm.) ubezpieczonym urodzonym po dniu 31 grudnia 1948 roku przysługuje emerytura po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32, 33, 39 i 40, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli:

1) okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym niż 60 lat - dla kobiet i 65 lat - dla mężczyzn oraz

2) okres składkowy i nieskładkowy, o którym mowa w art. 27.

Stosownie do treści art. 184 ust. 2 ww. ustawy, emerytura, o której mowa w ust.1, przysługuje pod warunkiem nieprzystąpienia do otwartego funduszu emerytalnego albo złożenia wniosku o przekazanie środków zgromadzonych na rachunku w otwartym funduszu emerytalnym, za pośrednictwem Zakładu, na dochody budżetu państwa.

Prawo do emerytury na podstawie art. 184 ww. ustawy przysługuje ubezpieczonemu, który na dzień wejścia w życie ustawy (1 stycznia 1999 roku) spełnił określone w niej wymogi stażowe, a po tej dacie osiągnął wymagany wiek, niezależnie od tego czy w chwili osiągnięcia tego wieku wykonywał pracę w szczególnych warunkach, czy wykonywał inną pracę i czy pozostawał w zatrudnieniu.

Zgodnie z art. 27 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, ubezpieczonym urodzonym przed dniem 1 stycznia 1949 roku przysługuje emerytura, jeżeli spełnili łącznie następujące warunki: osiągnęli wiek emerytalny wynoszący co najmniej 65 lat (dla mężczyzn), oraz mają okres składkowy i nieskładkowy wynoszący co najmniej 25 lat (dla mężczyzn).

Definicja ustawowa „pracy w szczególnych warunkach” została zawarta w art. 32 ust. 2 ww. ustawy o emeryturach i rentach. Zgodnie z tym przepisem, za pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach uważa się pracowników zatrudnionych przy pracach o znacznej szkodliwości dla zdrowia oraz o znacznym stopniu uciążliwości lub wymagających wysokiej sprawności psychofizycznej ze względu na bezpieczeństwo własne lub otoczenia. Stosownie do treści art. 32 ust. 4 ww. ustawy wiek emerytalny, o którym mowa w ust. 1 rodzaju prac lub stanowisk oraz warunki na podstawie którym osobom wymienionym w ust. 2 i 3 przysługuje prawo do emerytury, ustala się na podstawie przepisów dotychczasowych. Za dotychczasowe przepisy (w rozumieniu art. 32 ust. 4 ww. ustawy) należy uważać przepisy rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. nr 8, poz. 43), ale wyłącznie w zakresie regulowanym przez ww. ustawę o emeryturach i rentach, a więc co do wieku emerytalnego, rodzaju prac lub stanowisk oraz warunków, na jakich osobom wykonującym prace określone w ust.2 i ust.3 art. 32 tej ustawy przysługuje prawo do emerytury (uchwała składu siedmiu sędziów Sądu Najwyższego z dnia 13 lutego 2002 roku, III ZP 30/01, OSNAP 2002/10/243 oraz wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 września 2009 roku, II UK 31/09, Lex nr 559949). Pracę taką pracownik musi wykonywać stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku (§ 2 ust. 1 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze), aby nabyć prawo do emerytury w obniżonym wieku emerytalnym.

Według treści § 3 i 4 rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz. U. z 1983 r. Nr 8, poz. 43 z późn. zm.) za okres zatrudnienia wymagany do uzyskania emerytury, zwany dalej „wymaganym okresem zatrudniania” uważa się okres wynoszący 20 lat dla kobiet i 25 lat dla mężczyzn, liczony łącznie z okresami równorzędnymi i zaliczalnymi do okresów zatrudnienia. Pracownik, który wykonywał prace w szczególnych warunkach wymienione w wykazie A, nabywa prawo do emerytury, jeżeli spełnia łącznie następujące warunki:

- 1) osiągnął wiek emerytalny wynoszący: 55 lat dla kobiet i 60 lat dla mężczyzn;
- 2) ma wymagany okres zatrudnienia, w tym co najmniej 15 lat pracy w szczególnych warunkach.

Powołany wykaz wskazuje wszystkie te prace w szczególnych warunkach, których wykonywanie uprawnia do niższego wieku emerytalnego.

W świetle § 2 ust. 1 tegoż rozporządzenia oraz zgodnie z orzecnictwem Sądu Najwyższego okresami pracy uzasadniającymi prawo do świadczeń na zasadach określonych w rozporządzeniu są okresy, w których praca w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy, przy czym powyższe okoliczności pracownik jest obowiązany udowodnić

(por. wyrok Sądu Najwyższego z 15 grudnia 1997 r. II UKN 417/97 – (...) i US (...) i wyrok Sądu Najwyższego z 15 listopada 2000 r. II UKN 39/00 Prok. i Prawo (...)).

Stosownie do § 2 ust. 2 rozporządzenia okresy takiej pracy stwierdza zakład pracy, na podstawie posiadanej dokumentacji, w świadectwie wykonywania prac w szczególnych warunkach, wystawionym według określonego wzoru, lub świadectwie pracy.

Prawo do emerytury przewidziane w art. 184 w związku z art. 32 ustawy emerytalnej ma charakter wyjątkowy, jest odstępstwem od ogólnej reguły dotyczącej warunków przechodzenia na emeryturę, a zatem właściwe przepisy muszą być wykładane w sposób ścisły. Niedopuszczalna jest wykładnia rozszerzająca, prowadząca w konsekwencji do wypaczenia idei, że emerytura w wieku wcześniejszym jest wynikiem pracy w obciążających dla zdrowia warunkach. Wykonywanie pracy w szczególnych warunkach stale i w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na danym stanowisku pracy oznacza, że pracownik nie ma powierzonych innych obowiązków jak tylko te, które dotyczą pracy w szczególnych warunkach. Istotnym warunkiem przyznania świadczenia z tytułu pracy wykonywanej w szczególnych warunkach jest stwierdzenie w ramach pełnego wymiaru czasu pracy oddziaływania szkodliwych warunków na organizm pracownika. R. legis instytucji przewidzianej w art. 32 ww. ustawy o emeryturach i rentach z FUS opiera się na założeniu, że praca wykonywana w szczególnych warunkach przyczynia się do szybszego obniżenia wydolności organizmu, stąd też osoba wykonująca taką pracę ma prawo do emerytury wcześniej niż inni ubezpieczeni.

Środkiem dowodowym stwierdzającym okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze jest - w myśl § 2 ust. 2 - świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach wystawione według określonego wzoru lub świadectwo pracy, w którym zakład pracy stwierdza charakter i stanowisko pracy w poszczególnych okresach oraz inne okoliczności, od których jest uzależnione przyznanie emerytury z tytułu zatrudnienia w szczególnych warunkach. Regulacja § 2, statuująca ograniczenia dowodowe i obowiązująca w postępowaniu przed organem rentowym, nie ma zastosowania w postępowaniu odwoławczym przed sądem pracy i ubezpieczeń społecznych. W konsekwencji okoliczność i okresy zatrudnienia w szczególnych warunkach sąd uprawniony jest ustalać także innymi środkami dowodowymi niż dowód z zaświadczenia zakładu pracy, w tym nawet zeznaniami świadków (uchwała Sądu Najwyższego z 27 maja 1985 roku, III UZP 5/85, Lex 14635, uchwała Sądu Najwyższego z 10 marca 1984 roku III UZP 6/84, Lex 14625; wyrok Sądu Najwyższego z 30 marca 2000 r. II UKN 446/99, Lex 48778). Zaliczenie nieudokumentowanych okresów składkowych do uprawnień oraz wzrostu świadczeń emerytalno-rentowych wymaga dowodów niebudzących wątpliwości, spójnych i precyzyjnych (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 stycznia 1998 roku, II UKN 440/97, Lex 34199). W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych wyłączone jest, stosownie do treści art. 473 §1 k.p.c., zastosowanie przepisów ograniczających dopuszczalność dowodów ze świadków i przesłuchania stron (art. 246 i 247 k.p.c.). W sprawach z zakresu ubezpieczeń społecznych dopuszczalne jest wykazywanie wszelkimi dowodami okoliczności od których zależą uprawnienia do świadczeń, z ubezpieczenia społecznego, także gdy z dokumentów wynika co innego. W orzecznictwie (wyroki Sądów Apelacyjnych: w S. z dnia 20 września 2012 roku, III AUa 374/12 Lex 1223476, w Ł. z dnia 3 kwietnia 2013 roku, III AUa 1267/12 - Lex 1312036, w B. z dnia 17 kwietnia 2013 roku, III AUa 10430/12 - Lex 1314677) przyjmuje się, że „dowód tylko z zeznań świadków, z uwagi na szczególny i wyjątkowy charakter prawa do emerytury w obniżonym wieku, nie może przesądzać o wykonywaniu pracy w szczególnych warunkach, zwłaszcza, gdy fakty wynikające z zeznań świadków nie znajdują potwierdzenia w dokumentacji pracowniczej. Inaczej mówiąc moc dowodowa zeznań świadków, jest tak niska, że dowody z zeznań świadków nie spełniają wymogu dowodów pewnych, jednoznacznych i precyzyjnych. Z tej zatem przyczyny na takich dowodach nie można oprzeć orzeczenia pozytywnego dla strony.” W tej kategorii spraw podkreśla się, że same zeznania świadków czy ubezpieczonego, gdy nie znajdują potwierdzenia w dokumentach pracowniczych, nie stanowią miarodajnego dowodu pracy w szczególnych warunkach.

Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do ww. rozporządzenia (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 21 listopada 2001 roku, sygn. II UKN 598/00, Lex nr 79840, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 24 marca 2009 roku sygn. I PK 194/08, Lex nr 653420). Nie jest natomiast dopuszczalne

uwzględnianie przy ustalaniu okresów pracy w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze pracy wykonywanej stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, wymaganych do nabycia prawa do emerytury w niższym wieku emerytalnym, innych równocześnie wykonywanych prac w ramach dobowej miary czasu pracy, które nie oddziaływały szkodliwie na organizm pracownika, przez co tak zatrudniony nie spełniał koniecznego warunku dla uzyskania wcześniejszych uprawnień emerytalnych, jakim było stale wykonywanie pracy szkodliwej w pełnym wymiarze czasu pracy obowiązującym na zajmowanym stanowisku pracy (wyrok Sądu Najwyższego z dnia 4 czerwca 2008 r. sygn. II UK 306/07 Lex 528599).

Należy również wskazać, że świadectwo pracy w warunkach szczególnych wydane pracownikowi przez pracodawcę z zachowaniem warunków przewidzianych normą § 2 ww. rozporządzenia stanowi domniemanie i podstawę do przyjęcia, iż okres pracy w nim podany jest okresem pracy w warunkach szczególnych. Samo jednakże posiadanie świadectwa pracy potwierdzającego wykonywanie zatrudnienia w warunkach szczególnych organu rentowego nie wiąże i nie przesądza automatycznie o przyznaniu świadczenia emerytalnego na podstawie art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych. Świadectwo wykonywania pracy w szczególnych warunkach w postępowaniu sądowym traktuje się jako dokument prywatny w rozumieniu art. 245 k.p.c., który stanowi dowód tego, że osoba, która go podpisała, złożyła oświadczenie zawarte w dokumencie. Dokument taki może być więc weryfikowany pod kątem prawdziwości wskazanych w nim faktów (wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z dnia 4 listopada 2008 roku sygn. III AUa 3113/08, Lex nr 552003; wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 30 listopada 2006 roku sygn. III AUa 466/06, opubl: Orzecznictwo Sądu Apelacyjnego w Katowicach rok 2007, Nr 3, poz. 8; wyrok Sądu Apelacyjnego w Białymstoku z 24 września 2008 roku sygn. III AUa 795/08, opubl: Orzecznictwo Sądów Apelacji B. rok 2008, Nr 4, str. 60). Sąd nie jest zatem w żaden sposób związany oceną charakteru zatrudnienia pracownika dokonaną przez pracodawcę w wystawionym pracownikowi świadectwie wykonywania pracy w szczególnych warunkach. Ma ono służyć jedynie celom dowodowym. Dokument ten podlega co do swojej wiarygodności i mocy dowodowej takiej samej ocenie, jak każdy inny dowód (art. 233 § 1 k.p.c.) – vide wyrok Sądu Najwyższego z dnia 9 kwietnia 2009 r., sygn. I UK 316/08, LEX nr 707858, wyrok Sądu Najwyższego z dnia 16 czerwca 2011r., sygn. akt III UK 213/10, LEX nr 950436).

W przedmiotowym stanie faktycznym nie budzi wątpliwości fakt, iż wnioskodawca spełnia przesłanki ustawowe co do: wieku – wnioskodawca ukończył 60 lat w dniu 12 kwietnia 2013 roku, braku członkostwa w otwartym funduszu emerytalnym oraz wymaganych na dzień 1 stycznia 1999 roku okresów składkowych i nieskładkowych. W ocenie Sądu – wbrew stanowisku organu rentowego - wnioskodawca spełnia również warunek, co do posiadania 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

Sąd Okręgowy na okoliczność pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w szczególnych warunkach dopuścił dowód z zeznań świadków i z przesłuchania wnioskodawcy oraz przeprowadził dowód z dokumentacji osobowej ze spornego okresu zatrudnienia.

Jak wynika ze zgromadzonego w sprawie materiału dowodowego w spornym okresie zatrudnienia w Oddziale (...) S.A. w K. na stanowisku ślusarza, ślusarza remontowego, ślusarza utrzymania ruchu – pomimo zmian nazwy stanowiska pracy w angażach – wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, w tym samym miejscu, te same czynności, tj. prace przy bieżącej konserwacji agregatów i urządzeń na oddziale będącym w ruchu, w którym jako podstawowe wykonywane były prace przy odlewaniu żeliwa. Analiza treści dokumentacji płacowej wnioskodawcy, a także zeznań świadków wskazuje, że stanowiska pracy, które faktycznie zajmował wnioskodawca nie odpowiadały stanowiskom wskazanym w treści angażu, natomiast zmiana w angażach nazewnictwa stanowisk pracy wnioskodawcy służyła wyłącznie dostosowaniu do zmieniającej się nomenklatury wewnętrznej w zakładzie pracy oraz podwyższeniu wynagrodzenia wnioskodawcy. Jak wynika z dokumentacji płacowej, zmiana stanowiska pracy w kolejnych angażach pociągała za sobą podwyższenie stawki wynagrodzenia.

Z poczynionych przez Sąd ustaleń faktycznych wynika również jednoznacznie, że skarżący w ramach ww. zatrudnienia wykonywał na hali produkcyjnej prace polegające na dokonywaniu bieżących napraw maszyn i urządzeń technicznych wykorzystywanych do produkcji odlewów żeliwnych, które to naprawy odbywały się podczas ruchu oddziału

przedsiębiorstwa. Wnioskodawca spędzał czas normatywny wykonując czynności naprawcze na hali produkcyjnej, gdzie znajdowały się czynne (poza wyłączonymi do remontu) piece do wytopu żeliwa, pompy i wentylatory. Na hali produkcyjnej panowało zapylenie (pył węglowy), hałas i wysoka temperatura (dochodząca u góry nawet do 60 °C). Na hali produkcyjnej wydzielony był warsztat podręczny, w którym przechowywane były narzędzia. Drzwi do tego warsztatu były zamykane, jednak wewnątrz panowały takie same warunki, jak na hali produkcyjnej. Wnioskodawca w warsztacie tym przebywał sporadycznie, tj. w czasie przerwy śniadaniowej, czy w czasie przygotowywania codziennych raportów. W pozostałym czasie wykonywał on swoją pracę na hali produkcyjnej. Nawet w ramach pracy na stanowisku mistrza (od 1 czerwca 1988 r.) wnioskodawca w dalszym ciągu pracował na hali produkcyjnej, a dodatkowo nadzorował pracę 15 podległych mu pracowników – sprawdzał czy naprawa została przeprowadzona prawidłowo, czy można było uruchomić maszynę po naprawie, sprawdzał też na bieżąco pracę podległych mu pracowników, doradzał im. Ze zgromadzonego materiału dowodowego nie wynika, aby wnioskodawca był oddelegowany do innych czynności, ani też aby w pracy zakładu występowały przestoje – przeciwnie odlewnia pracowała ciągle w systemie 3-zmianowym.

Analiza treści wykazu A do powołanego rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku wskazuje, że wykonywane przez wnioskodawcę prace odpowiadają pracom wymienionym w Dziale XIV (zatytułowanym „Prace różne”) pod poz. 25 (“bieżąca konserwacja agregatów i urządzeń na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie”) w zw. z Działem III (“W hutnictwie i przemyśle metalowym”) poz. 22 (“ (...) żeliwiaków, rozlewni i ich urządzeń pomocniczych”) jako prace w szczególnych warunkach.

Przy kwalifikacji pracy wykonywanej przez wnioskodawcę w spornym okresie w Oddziale (...) S.A. w K., jako pracy w warunkach szczególnych, pomocnicze znaczenie ma również branżowe (odpowiednie dla branży przemysłu, w której działalność prowadził ww. zakład) Zarządzenie nr 3 Ministra Hutnictwa i Przemysłu Maszynowego z dnia 30 marca 1985 r. w sprawie stanowisk pracy, na których wykonywane są prace w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze w zakładach w zakładach pracy resortu hutnictwa i przemysłu maszynowego (Dz. Urz. MG z 1985 roku Nr 1, poz. 1). W dziale III załącznika nr 1 do ww. zarządzenia (zatytułowanym „W hutnictwie i przemyśle metalowym”) pod poz. 22 (zatytułowaną “ (...) żeliwiaków, rozlewni i ich urządzeń pomocniczych”) w punkcie 15 wymienione jest stanowisko pracy „ślusarz w odlewni”.

Mając zatem powyższe na uwadze Sąd Okręgowy przyjął, iż wnioskodawca – wbrew stanowisku organu rentowego – legitymuje się okresem zatrudnienia w warunkach szczególnych w wymiarze przekraczającym 15 lat (16 lat, 4 miesiące i 24 dni). Z uwagi na to, że – jak wskazano wcześniej – S. K. posiada również wymagany ogólny - co najmniej 25 letni staż pracy, ukończył wymagany wiek oraz nie jest członkiem otwartego funduszu emerytalnego, należy stwierdzić, że spełnia on wszystkie warunki konieczne dla nabycia prawa do wcześniejszej ze względu na wiek emerytury.

Zgodnie z art. 100 ust. 1 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych prawo do emerytury powstaje z dniem spełnienia wszystkich warunków wymaganych do jej nabycia. Z kolei w myśl art. 129 ust. 1 świadczenia wypłaca się poczynając od dnia powstania prawa do tych świadczeń, nie wcześniej jednak niż od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. Wnioskodawca wymagany przepisami wiek 60 lat osiągnął już w dniu 12 kwietnia 2013 r., jednak z wnioskiem o emeryturę wystąpił dopiero w dniu 11 kwietnia 2016 r. Podkreślenia wymaga w tym miejscu, że jako datę wystąpienia z wnioskiem o emeryturę nie można przyjąć daty pierwszego wniosku złożonego przez S. K. w dniu 29 lutego 2016 r., bowiem wniosek ten został załatwiony przez organ rentowy decyzją odmowną z dnia 31 marca 2016 roku (znak: ENS/25/021117218), od której wnioskodawca się nie odwołał.

Z tego względu Sąd Okręgowy, na podstawie art. 477¹⁴ § 2 k.p.c., zmienił zaskarżoną decyzję i przyznał S. K. prawo do emerytury od dnia 1 kwietnia 2016 r. (tj. od pierwszego dnia miesiąca, w którym złożył on powtórny wniosek o prawo do świadczenia) orzekając, jak w sentencji.

ZARZĄDZENIE

odpis wyroku wraz z uzasadnieniem doręczyć organowi rentowemu, wypożyczając akta rentowe.

/RP/